

KENT KONSEYLERİNİN VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

THE STATUS OF THE CITY COUNCILS AGAINST TAX

Oytun YAĞLITEPE*

Abdullah YEKELER**

ÖZ

Kent konseyleri, kent yaşamının geliştirilmesine ilişkin faaliyet planlarının hazırlanmasında, bu planların uygulanması ve hayata geçirilmesi süreçlerinde bütün kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca sayıları günden güne artan bu konseyler, kent yaşamına ilişkin ihtiyaçların giderilmesi ve kentin yaşam kalitesinin artırılması için elde edilen kaynakların etkin bir şekilde kullanımını ve toplumun her kesiminden kişilerin kente ilişkin karar alma süreçlerinde aktif rol almalarını destekleyen önemli bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır. Kent konseylerinin amaç edindikleri faaliyetlerini iktisadi alan içerisinde icra etmeleri kendilerine vergisel anlamda birtakım ödevler yüklemektedir. Öte yandan 03/07/2005 tarihinde kabul edilen Belediye Kanunu ile yerel idari yapılar arasında yerini alan söz konusu müesseselerin bugün vergi kanunlarında genel olarak tanınma-

ABSTRACT

City councils contribute to the creation of a common mind that covers the whole city in the preparation of action plans for the development of urban life, and the implementation and implementation of these plans. In addition, these councils, the number of which is increasing day by day, emerge as an important institution that supports the effective use of the resources obtained in order to meet the needs of urban life and increase the quality of life of the city, and the active role of people from all parts of the society in the decision-making processes regarding the city. The fact that the city councils carry out their activities in the economic field imposes a number of duties on them in the tax sense. On the other hand, it is seen that the mentioned institutions, which took their place among the local administrative structures with the Municipality Law adopted on 03/07/2005, are not generally recognized in tax

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, oytun.yaglitepe@vdk.gov.tr, ORCID:0000-0002-6933-6499.

** Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, abdullah.yekeler@vdk.gov.tr, ORCID:0000-0002-5122-0551.

Yağlitepe, O., Yekeler, A. (Haziran 2021). Kent Konseylerinin Vergi Karşısındaki Durumu, *Vergi Raporu*, 261, (73-80).

dığı görülmektedir. Bu müesseselerin tüzel kişiliklerinin bulunmaması sebebiyle vergilendirmede muhatabın kim olacağı ve vergi kanunlarında belediyelere yapılan atıfların bunlara şamil olup olmadığı hususları açık değildir. Bu durum ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasında tereddütlere sebep olabilmektedir. Çalışmamızda kent konseylerinin faaliyetleri vergi kanunları yönünden irdelenmiş olup mevzuatta açık bulunan birtakım hususlar hakkında önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Kent Konseylerinin Vergilendirilmesi, Yerel Yönetimler.

JEL Sınıflandırma Kodları: K34, H20.

GİRİŞ

Kent konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Çeşitli ve Son Hükümler" başlıklı 6'ncı kısmının 76'ncı maddesi hükmü dairesinde oluşturulan yapılardır. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin² 4'üncü maddesinin ilk fıkrasının b bendine göre kent konseyi tanım olarak "*Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrlik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını,*" ifade etmektedir. Belediye Kanunu ile uygulamada kendilerine yer bulan bu yapılar, belediye sınırları içerisinde katılımcılık hareketini artırmak ve yerel idareler ile vatandaşlar arasında iletişimi sağlamak üzere oluşturulmuş bir organ niteliğindedir.³ Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesinde konsey organlarına ilişkin bilgilere yer verilmiş olup söz konusu yapıların genel ku-

laws today. Since these institutions do not have legal personality, it is not clear who will be the addressee in taxation and whether the references made to municipalities in tax laws are within the scope of these. This situation may cause hesitations in the application of the provisions of the relevant law. In our study, the activities of the city councils were examined in terms of tax laws and suggestions were made about some issues that are open in the legislation.

Keywords: City Council, Taxation of City Councils, Local Governments.

JEL Classification Codes: K34, H20.

rul, yürütme kurulu, meclis ve çalışma grupları ve başkan olmak üzere dört organı mevcuttur. Mezkûr Yönetmelik'in 5'inci maddesinin ilk fıkrası hükmü uyarınca ilgili yapılar belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde teşekkül ettirilir.

Kent konseylerinin mali yapıları Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 16/A maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde hükmü "*Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.*" şeklindedir. İlgili madde hükmü göstermektedir ki kent konseyleri mali açıdan belediyelere bağlı durumdadır. Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde söz konusu yapıların görevlerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiş olup ilgili madde hükmü tetkik edildiğinde söz konusu teşekküllerin genel olarak belediye faaliyetlerine ilişkin görüş verme ve katkıda bulunma fonksiyonlarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan ilgili mevzuatı uyarınca belediye bütçesinden ödenek tahsis edilmiş olan söz konusu teşekküller bu doğrultuda akçeli işlemlerin de

¹ 5393 sayılı Belediye Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 2 Ocak 2021.

² Kent Konseyi Yönetmeliği. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 2 Ocak 2021.

³ Özhan ÇETİNKAYA ve Rükan Kutlu KORLU. "Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü." Maliye Dergisi. Sayı 163. 2012. S. 95.

tarafı olabilmekte ve faaliyetleri vergi mevzuunun sınırları içine duhul edebilmektedir.

Kent konseyi faaliyetlerinin vergi karşısındaki durumu 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu açısından ayrı ayrı değerlendirilecektir.

1- KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu⁴'nin ilk maddesinde ilgili verginin mevzuu, kazancı vergiye tabi olan mükelleflerin tek tek adı anılmak suretiyle belirlenmiştir. Buna göre iktisadi kamu kuruluşlarının kazançları kurumlar vergisine tabidir. Mezkûr Kanun'un 2'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre, sermaye şirketi ve kooperatif statüsünde olmayıp Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olan ve faaliyetleri devamlı bulunan ticarî, sınai ve ziraî işletmeler iktisadî kamu kuruluşudur. Mezkûr maddenin 6'ıncı fıkra hükmü uyarınca söz konusu kuruluşların kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerini etkilememektedir.

1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği⁵'nin 2.3.1. ayırımında aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır:

"Bir iktisadi kamu kuruluşunun varlığından söz edilebilmesi için kuruluşun;

- Kamu idareleri veya kamu kuruluşlarına ait veya bağlı olması (ait olma, sermaye bakımından; bağlı olma ise idari bakımdan bağlılığı ifade eder),*
- Sermaye şirketi veya kooperatif şeklinde kurulmamış olması,*

- Ticari, sınai veya zirai alanda devamlı olarak faaliyette bulunması gerekmektedir.*

...

İktisadi kamu kuruluşunun ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerekmektedir."

1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin 2.4. ayırımında dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin vergilendirilmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Bu bölümde yer alan ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşup oluşmadığı hususu hakkında yapılan açıklamalar iktisadi kamu kuruluşları açısından da geçerlidir. Söz konusu bölümde yapılan konuyla ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir:

"Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya ayrı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazla yapılmasını ifade etmektedir. Aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğunu kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, faaliyetin organizasyon gerektirmesi veya amacının ticari olması durumunda devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir.

Ticari organizasyon, sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya bir kısmı yerine getirilmek suretiyle belirli şekilde kurulmuş olacaktır. Bu takdirde bu organizasyon içinde bir takvim yılında veya iki veya üç yılda tek bir işlem yapılmış olsa dahi ticari faaliyetin varlığı kabul edilecektir.

...

Ekonomik faaliyetin ticari organizasyonu gerektirmesi ve yılda birden fazla tekrar ettirilmesi veya her yıl bir defa olmakla beraber müteakip yıllarda ya da birkaç yıl arayla yapılmasına karşılık periyodik

⁴ 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 3 Ocak 2021.

⁵ 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği. (https://www.gib.gov.tr/gibmevzuat). Erişim tarihi: 3 Ocak 2021.

olarak tekrar etmesi durumunda da bu faaliyetin devamlı olduğunun kabulü gerekmektedir.

Örneğin; aynı vergilendirme döneminde birden fazla veya birden fazla vergilendirme döneminde periyodik olarak, ticari bir organizasyon çerçevesinde çay, yemek, tiyatro, kermes, konser gibi faaliyetlerin düzenlenmesi ve bu faaliyetlerden dolayı gelir elde edilmesi nedeniyle oluşacak olan iktisadi işletme için kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesis edilmesi gerekecektir. *Yapılan işlemlerin ticari mahiyet arz etmemesi durumunda, devamlı bir ekonomik faaliyet söz konusu olmayacaktır.*

Örneğin, bir derneğin üç yıl önce satın aldığı nakil vasıtalarından aynı yıl içinde bir veya bir kaçını elden çıkartması halinde, devamlı surette yapılan bir iktisadi faaliyetten bahsedilemeyecektir.

Faaliyetin dönemsel veya mevsimlik olması (havuz ve plaj işletmeciliği gibi), işin niteliği nedeniyle faaliyetin devamlılığına engel teşkil etmemektedir.

Kazanç sağlama amacı olmasa dahi işletmenin konusunun ve faaliyetinin, her türlü mal ve hizmet satışı ya da bunlara benzer şekillerde olması ve devamlı surette yapılması durumlarında da dernek veya vakıflara ait iktisadi işletme oluştuğu kabul edilecektir.

İktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerekir. Aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemez.”

Bu açıklamalar dairesinde kent konseylerinin örneğin kantin, otopark, tesis vb. işletmeciliği gibi ticari bir mahiyet arz ettiği izaha muhtaç olmayan faaliyetler yürütmelerinin yanında, geleneksel olarak festival, kermes ve konser gibi organizasyonlar tertiplenmesi ve bu organizasyonlarda bedel

karşılığı mal/hizmet satışı gerçekleştirilmesi halinde de kurumlar vergisi yükümlülüğü oluşacaktır.

Kent konseylerine ilişkin mevzuat düzenlemeleri söz konusu yapıların ticari bir faaliyete girişmesini engelleyecek bir hüküm içermemektedir. Bununla birlikte söz konusu yapıların yönetmelik ile belirlenen görevleri ele alındığında böyle bir faaliyete girişmeleri mutlak bir durum olmayacaktır. Böyle bir faaliyete girişilmesi halinde ise kurumlar vergisi yönünden mükellefiyetin zuhur edeceği açıktır.

Kent konseyleri bünyesinde kurumlar vergisi mükellefiyetini gerektirecek bir faaliyete girişilmesi varsayımı altında tarhiyat muhatabının kim olacağı konusu hususiyet arz etmektedir. 5520 sayılı Kanun’un 16’ncı maddesinin 4’üncü fıkrası hükmü gereğince iktisadi kamu kuruluşlarının tüzel kişiliğinin bulunması halinde tarhiyatın muhatabı söz konusu tüzel kişilik olacaktır. Mezkûr madde hükmü uyarınca tüzel kişiliği bulunmayan iktisadi kamu kuruluşları açısından tarhiyatın muhatabı, bu kuruluşların bağlı oldukları kamu tüzel kişiliği olacaktır. T.C. Anayasası⁶’nın 6771 sayılı Kanun ile değişik 123’üncü maddesine göre kamu tüzel kişilikleri ancak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulabilmektedir. Belediye Kanunu’nda kent konseylerinin başlı başına tüzel kişiliklerinin bulunduğu dair bir hüküm yoktur. Öte yandan bu hususta başka bir idari düzenleme de bulunmamaktadır. Bu cihette söz konusu yapıların bünyesinde oluşacak bir iktisadi kamu kuruluşu niteliğindeki işletmenin elde ettiği kurum kazancının vergilendirilmesinde tarhiyat muhatabı aranırken kent konseyine uzatıldığında kanuni bir muhatap bulunamayacaktır. Ancak evvelce belirtildiği üzere kent konseylerinin bütçeleri belediyelere bağlıdır. Söz gelimi belediyeler bu yapılara bütçelerinde ödenek tahsis etmekle sorumludurlar. Buna göre kent konseyi bünyesinde oluşabilecek bir iktisadi kamu kuruluşu, esas itibarıyla sermaye bakımından ilgili

⁶ T.C. Anayasası. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 10 Ocak 2021.

belediyeye ait olacaktır. Bu cihette söz konusu iktisadi kamu kuruluşunun vergilendirilmesinde tarhiyat muhatabının da ilgili belediye tüzelkişiliği olacağı değerlendirilmektedir.

2- GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu⁷'nin 94'üncü maddesinde muhtelif ödemeler üzerinden yapılacak olan gelir vergisi kesintisine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Söz konusu maddenin ilk fıkrasında kesinti yapmakla sorumlu olanlar tek tek sayılmıştır. Buna göre ilgili maddede belirtilen kesintileri salt adı anılanlar yapacaktır. Söz konusu hüküm aşağıdaki gibidir:

"Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar."

Makalemizin ilk bölümünde belirtildiği üzere kent konseyleri bünyesinde icra edilecek ticari, sınai veya zirai faaliyetler neticesinde oluşacak olan iktisadi kamu kuruluşlarının adı, söz konusu madde hükmünde açıkça anılmıştır. İlgili faaliyetlerin icra edilmemesi halinde de bir kamu tüzelkişiliği olan belediyeye mali yönden bağlı şekilde teşekkül ettirilen kent konseylerinin kamu idare ve müessesesi olarak kabul edileceği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla kent konseylerince yapılacak olan ve 193 sayılı Kanun'un 94'üncü maddesi kapsamında kesintiye tabi olan ödemelerden, söz konusu yapıların Kurumlar Vergisi

Kanunu karşısındaki durumları ne olursa olsun, gelir vergisi kesintisi yapılacaktır.

Basit bir örnekle kurumlar vergisi mükellefiyetini gerektirir faaliyeti bulunmayan bir kent konseyinin halka açık ve ücretsiz şekilde bir konser organizasyonu tertip ettiği ve söz konusu organizasyonda bir müzisyenin sahne aldığı kabulü altında kent konseyi bütçesinden ilgili müzisyene yapılacak olan ödemeden 193 sayılı Kanun'un 94/1-2 madde hükmüne göre gelir vergisi kesintisi yapılacaktır. Ya da kent konseyinin ofis olarak kullanmak üzere gerçek kişi bir mükelleften gayrimenkul kiralaması halinde kent konseyi bütçesinden gayrimenkul malikine yapılacak olan kira ödemelerinden 94/1-5 madde hükmüne göre gelir vergisi kesintisi yapılacaktır. Bu örneklerde kent konseyinin kurumlar vergisi mükellefiyetini gerektirir bir faaliyet içerisinde bulunup bulunmaması vergi sorumluluğu açısından bir önem taşımamakta olup bahsedilen vergi kesintileri bilakaydüşart gerçekleştirilmelidir.

3- KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun⁸ ilk maddesiyle çerçevesi çizilen ve ilgili verginin konusunu teşkil eden muamelelerin kent konseyleri bünyesinde icra edilmesi halinde katma değer vergisi yönünden mükellefiyetin doğacağı açıktır. Buna göre kent konseyleri bünyesinde teşekkül edebilecek bir iktisadi işletmenin teslim ve hizmetleri dolayısıyla katma değer vergisi hesaplanması gerekir. Söz gelimi ilgili işletmenin teslim ve hizmetleri ticari nitelik taşıyacak olup bu minvaldeki teslim ve hizmetlerin 3065 sayılı Kanun'un 1/1 madde hükmü uyarınca katma değer vergisine tabi olduğu açıktır. Örneğin bir kent konseyinin otopark işletmesi halinde bu kapsamda kent konseyi bünyesinde bir iktisadi işletme oluşacak ve sunulan hizmet ticari mahiyete

⁷ 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 10 Ocak 2021.

⁸ 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 14 Ocak 2021.

bürünerek katma değer vergisinin konusuna girecektir. Bu durumda tarhiyatın muhatabı da makalemizin Kurumlar Vergisi Kanunu Yönünden Değerlendirme başlıklı bölümünde belirttiğimiz üzere belediye tüzelkişiliği olacaktır.

Öte yandan kent konseyleri, ilgili mevzuatıyla bu teşekküllere tanınan yetkiler çerçevesinde konser gibi organizasyonlar gerçekleştirebilmektedirler. Bu tipteki organizasyonlar, herhangi bir iktisadi işletme oluşmasına mahal vermeyecek biçimde olsa dahi, katma değer vergisinin konusuna girebilmektedir. Söz gelimi 3065 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının c bendi hükmü uyarınca profesyonel sanatçıların veya sporcuların katıldığı gösteri, konser ve yarışmalar tertiplenmesi ve gösterilmesi katma değer vergisinin konusuna girmektedir. Öte yandan 3065 sayılı Kanun'un 17'nci maddesiyle belediyelerin muhtelif teslim ve hizmetleri vergiden müstesna kılınmıştır. Bu noktada vergi kanunlarında yer alan belediye tabirinin kent konseylerini de kapsayıp kapsamadığı hususunun netliğe kavuşturulmasında yarar vardır.

Belediye Kanunu'nun kent konseylerinin kuruluşunu düzenleyen 76'ncı maddesinin ilgili Kanun'daki yeri göz önüne alındığında, bu teşekküllerin bir belediye organı olmadığı görülebilecektir. Zira belediye organlarına dair hükümler adı anılan Kanun'un 17 ilâ 47'nci maddelerinden müteşekkil, "Belediyenin Organları" başlıklı 2'nci kısmında düzenlenmiştir. Öte yandan ilgili kanun ile kent konseylerine ayrı bir tüzel kişilik de verilmemiştir. Ancak belediye bütçelerinden söz konusu oluşumlara ödenek tahsis edilerek yardım yapılacağı kanun hükmü ile sabittir ve bu yapılar Belediye Kanunu ile teşekkül ettirilmiştir. Buna göre kent konseylerinin belediye tüzel kişiliği altında kabul edilerek ilgili maddede belirtilen istisnalardan yararlanabilecekleri değerlendirilmektedir. 3065 sayılı Katma Değer

Vergisi Kanunu'nun 17'inci madde hükmünde genel olarak kültür ve eğitim meselelerine yönelik, başta devlet kurumları olmak üzere, kamusal gayelerle hareket eden yapılara istisnalar tanınmış olup kent konseylerinin bu cihette örneğin tiyatro işletmesi halinde söz konusu istisnadan yararlanabileceği değerlendirilmektedir. Bir başka ifadeyle kent konseyine ait tiyatro salonunda yapılan tiyatro icralarını seyretmek isteyenlere satılan biletlerde katma değer vergisi hesaplanmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

3065 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesiyle vergi sorumluluğuna yönelik Hazine ve Maliye Bakanlığına muhtelif yetkiler tanınmış olup Bakanlık, belirtilen yetki çerçevesinde, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği⁹ ile verginin ödenmesinden mükelleflere muamelede bulunanları sorumlu tutacak şekilde düzenleme yapmıştır. Gerçek usulde katma değer vergisi mükellefiyeti bulunan kent konseylerinin Tebliğ ile belirlenen durumlarda vergi sorumlusu sıfatıyla da yükümlülüğünün doğacağı açıktır. Ayrıca gerçek usulde katma değer vergisi mükellefiyeti bulunsun ya da bulunmasın ikametgâhı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlar tarafından kent konseylerine yapılan teslim ve hizmetler için de katma değer vergisi sorumluluğu doğacaktır. Örneğin katma değer vergisi mükellefiyeti bulunmayan bir kent konseyine yurtdışında mukim bir gerçek/tüzelkişi tarafından bilgisayar yazılımı hizmeti verilmesi halinde verginin esas mükellefi yurtdışında faaliyet gösteren kişi olmakla birlikte söz konusu verginin sorumlu sıfatıyla beyanı ve ödenmesi kent konseyinin uhdesinde kalacak bir yükümlülüktür.

4- DAMGA VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Bilindiği üzere 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun¹⁰ birinci maddesiyle mezkûr Kanun'a

⁹ Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği. (<https://www.gib.gov.tr/gibmevzuat>). Erişim tarihi: 14 Ocak 2021.

¹⁰ 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu. (<https://www.gib.gov.tr/gibmevzuat>). Erişim tarihi: 14 Ocak 2021.

ekli 1 sayılı tablodaki kağıtlar ilgili verginin konusu altına alınmıştır. 488 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre söz konusu verginin mükellefi kağıtları imza edenler olmakla birlikte ilgili maddenin müteakip hükmünden hareketle resmî dairelerle kişiler arasındaki muamelelerde akdedilecek kağıtlar için ödenmesi gereken damga vergisinin mükellefi kişiler olmaktadır. Öte yandan Kanun'un 8'inci maddesinde resmî dairenin de tanımı yapılmış olup ilgili madde hükmü aşağıdaki gibidir:

"Bu Kanunda yazılı resmi daireden maksat, (5766 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin (a) bendiyle değişen ibare, Yürürlük: 06.06.2008) genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir.

Bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmeler resmi daire sayılmaz."

Kent konseylerinin resmi daire kabul edilip edilmeyeceği konusu tartışmaya açıktır. Kanun maddesi sınırları keskin şekilde çizmiştir. Makalemizin 3'üncü bölümünde belirttiğimiz üzere 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nda geçen belediye tabirinin kent konseylerini de kapsadığı yönünde değerlendirmede bulunulmuştur. Damga Vergisi Kanunu uygulaması açısından da bu yorumumuzun aynı yönde olduğu şüphesizdir. Öte yandan kent konseylerinin belediye tanımından hareketle resmî daire kabul edilmesi durumunda, 488 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin verdiği yetki cihetinde yayımlanan 43 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği¹¹ ile belirlendiği üzere belediyelerin tabi olduğu sürekli vergi mükellefiyeti tesis ettirme zorunluluğunun kent konseylerine de sirayet edeceği yorumu yapılabilir. Ancak vergilendirilmelerinde genel olarak belediye tüzel kişiliği üzerinden hareket edilen söz konusu yapılar için damga vergisi yönünden ayrıca vergi mükellefiyeti tesis ettirilmesine gerek olmadığı kanaatindeyiz.

SONUÇ

Vatandaşın yerel yönetimlerle irtibatını ve katılımını teşvik etmek üzere Belediye Kanunu ile teşekkül ettirilen kent konseyleri belediyelerin ödenek tahsis etmek suretiyle yardımcı olduğu ve tüzel kişiliği bulunmayan yapılar olmakla birlikte yönetim açısından bağımsız şekilde hareket etmekte ve bu sebeple verginin konusuna giren işlemlere taraf olabilmektedirler. Öte yandan 3/7/2005 tarihinde kabul edilen Belediye Kanunu ile yerel idari yapılar arasında yerini alan söz konusu teşekküllerin bugün vergi kanunlarında genel olarak tanınmadığı görülmektedir. Bu durum ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasında tereddütlere sebep olabilmektedir. Söz konusu teşekküllerin Belediye Kanunu'nun belediye organı olarak kurulmasına hükmettiği bir yapı olmaması ancak adı anılan Kanun ile ayrı bir tüzel kişiliğe de kavuşturulmaması sebebiyle uygulamanın, vergi kanunlarında belediyelere yapılan atıfların kent konseylerine de yapılmış gibi yürümesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ancak meselenin hukuki zemininin tereddüde mahal bırakmayacak biçimde tesis edilmesi için kent konseylerinin kuruluşunu düzenleyen 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76'ıncı maddesine "Diğer kanunlarda belediyelere yapılan atıflar kent konseylerine yapılmış sayılır." şeklindeki bir ibarenin eklenmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği. (www.gib.gov.tr), Erişim Tarihi: 03 Ocak 2021.
- 43 Seri No.lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği. (www.gib.gov.tr), Erişim Tarihi: 14 Ocak 2021.
- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 10 Ocak 2021.

¹¹ 43 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği. (https://www.gib.gov.tr/gibmevzuat). Erişim tarihi: 14 Ocak 2021.

- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu. (www.gib.gov.tr), Erişim Tarihi: 14 Ocak 2021.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 14 Ocak 2021.
- 5393 sayılı Belediye Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 2 Ocak 2021.
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 3 Ocak 2021.
- ÇETİNKAYA, Ö. ve KORLU, R. K. (2012).
“Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü.” Maliye Dergisi. Sayı 163
- Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği. (www.gib.gov.tr). Erişim Tarihi: 14 Ocak 2021.
- Kent Konseyi Yönetmeliği. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 2 Ocak 2021.
- T.C. Anayasası. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 10 Ocak 2021.